

การขยายตัวทางการค้าของโลกเริ่มตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1950S จนถึง ค.ศ.1973 [ก่อนที่วิกฤตการณ์น้ำมันจะมาเยือน] อัตราการขยายตัวของการส่งออกแต่ละปีในช่วง ค.ศ.1950-1958 ประมาณ 5.3% ในปี ค.ศ.1958-1961 เพิ่มขึ้นเป็น 7.4% ค.ศ.1967-1973 ประมาณ 10.2% แต่หลังจาก ค.ศ. 1973 ปริมาณการค้าโลกลดระดับลง เนื่องจากการหดตัวของระบบเศรษฐกิจโลก อัตราการขยายตัวของการค้าโลกเติบโตเพียง 0.6% ในช่วงปี 1973-1975

ในช่วงที่ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปเปิดโอกาสให้การค้ามีความเสรีมากขึ้นนั้น ฮองกงได้รับประโยชน์หลายสถานจากความเสรีดังกล่าว เช่น ความเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ลดปัญหาขาดดุลชำระเงิน ทั้งนี้เพราะฮองกงสามารถส่งสินค้าเข้าไปขายในประเทศเหล่านี้ได้มากขึ้น นอกจากนี้ ข้อตกลงของ GATT เกี่ยวกับการลดกำแพงภาษีในทศวรรษที่ 1960S นั้นส่งผลให้ฮองกงสามารถขยายการส่งออกได้เช่นกัน

การขยายตัวทางการค้าของประเทศฮองกงนั้น แท้จริงเริ่มมาตั้งแต่หลังสงครามโลกเสร็จสิ้นลงใหม่ ๆ แต่ในขณะนั้นลักษณะการค้าฮองกงของยังเป็นการค้าแบบเมืองท่าและเป็นการส่งออกสินค้าที่ผลิตจากประเทศอื่น (re - export) อัตราการขยายตัวของการค้าระหว่างปี ค.ศ.1947-1951 ประมาณ 35% ต่อปี สินค้าประเภทที่ทำการค้าแลกเปลี่ยนเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเบา เช่น ประเภทสิ่งทอ คู่ค้าของฮองกงส่วนใหญ่เป็นประเทศในเอเชีย ส่วนประเทศอื่นที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ

ในปี ค.ศ. 1951 เมื่อสหประชาชาติมีมติยุติการค้ากับจีน ยังผลให้ปริมาณการค้าของฮองกงลดอย่างมหาศาลในปี ค.ศ.1951 นั้นประเทศจีนเป็นตลาดการค้าที่ใหญ่ที่สุดของฮองกง การส่งออกของฮองกงไปยังจีนใน ค.ศ.1951 ประมาณ 1,604 ล้านเหรียญฮองกง แต่ในปีถัดมาเมื่อคำสั่งขององค์การสหประชาชาติมีผลบังคับ ปราบกฏว่าการส่งออกของฮองกงไปยังประเทศจีนเหลือเพียง 520 ล้านเหรียญ และในช่วง 10 ปีถัดมาการส่งสินค้าไปยังประเทศจีนลดเหลือเพียง 100 ล้านเหรียญเท่านั้น

จากสภาพเช่นนั้นฮองกงต้องหาวิธีที่จะอยู่รอดให้ได้ ดังนั้นหนทางเดียวคือ การพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยธรรมชาติโดยรอบคือ มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะ มีความพร้อมด้านทุน และขณะนั้นเป็น ช่วงที่การค้าของโลกขยายตัวและมีความต้องการสินค้าอุตสาหกรรมในระดับสูง

การหันมาพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ส่งผลให้ฮ่องกงต้องนำเข้าสินค้าประเภททุนขึ้นมากในช่วงต้นทศวรรษที่ 1950S สัดส่วนของสินค้าประเภทเครื่องมือเครื่องจักรในระบะนั้นประมาณ 5% ของสินค้านำเข้าทั้งหมด แต่ในปี ค.ศ.1961 สินค้าประเภทดังกล่าวมีสัดส่วนสูงกว่า 10% ในของมูลค่าสินค้าเข้าทั้งหมดส่วนสินค้าออกมีการขยายตัวพอสมควร คือ จาก 7.4% ในช่วง 1950-1955 เป็น 9.2% ในช่วง 1955-1960

ฮ่องกงใช้เวลาถึง 10 ปีในการฟื้นฟูการค้าให้กลับมาสู่ระดับที่ตนเคยดำเนินการในลักษณะการค้า แบบเมืองท่าในปี ค.ศ.1951 ในปี ค.ศ. 1962 นั้น แม้ระดับการค้าของฮ่องกงอาจยังไม่เท่ากับในปี ค.ศ.1951 แต่แสดงถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สินค้าประเภทเสื้อผ้าซึ่งเคยมีการส่งออกเพียง 5% ของสินค้าทั้งหมดในปี ค.ศ.1951 มีอัตราการเพิ่มถึง 26% ใน ค.ศ.1962

นอกจากนั้นมีการเปลี่ยนแปลงประเทศคู่ค้าด้วย นั่นคือฮ่องกงทำการค้ากับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษมากขึ้น แต่การค้ากับจีนลดลงอย่างเด่นชัด เช่น อัตราการส่งสินค้าออกไปยังสหรัฐอเมริกานั้นเพิ่มปีละ 43% นับจาก ค.ศ.1953 จนถึงทศวรรษที่ 1950S ส่วนตลาดในประเทศอังกฤษนั้นมีการขยายตัวเช่นกันด้วยอัตรา 28% ต่อปี จาก ค.ศ.1952 เป็นต้นมาจนตลอดทศวรรษ เหตุผลสำคัญอันหนึ่งที่ฮ่องกงสามารถขยายตลาดในประเทศอังกฤษได้อย่างกว้างขวาง เนื่องมาจากการได้สิทธิพิเศษในฐานะเป็นประเทศในเครือจักรภพ

จากปี ค.ศ.1960 เป็นต้นมา ฮ่องกงทำการเก็บสถิติของการส่งออกของสินค้าที่ผลิตในประเทศแยกกับสินค้าออกซึ่งมีแหล่งกำเนิดมาจากประเทศอื่น และปรากฏว่าการส่งออกสินค้าที่ผลิตในประเทศมีถึง 73% ของสินค้าออกทั้งหมด ในช่วงปี ค.ศ.1968-1973 อัตราการเพิ่มของสินค้าออกของฮ่องกงประมาณ 8.3% ต่อปี แต่ในปี ค.ศ.1974-1975 อัตราการส่งออกลดลงชั่วคราวตามสถานการณ์ของโลก อย่างไรก็ตามตอนปลาย ค.ศ.1975 การส่งออกของประเทศฮ่องกงก็เริ่มฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว

การส่งออกของฮ่องกงขยายตัวเป็นอย่างดี และการพัฒนาคุณภาพของสินค้าออกดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นตลาดของฮ่องกงเริ่มตั้งข้อจำกัดทางการค้าต่าง ๆ นานา เช่น ประเทศอังกฤษเริ่มตั้งข้อจำกัดการนำเข้าสิ่งทอตั้งแต่ ค.ศ.1959 และหลังจากนั้นคือปี ค.ศ.1975 อังกฤษได้ทำข้อตกลงกับฮ่องกงเกี่ยวกับสิ่งทอและเสื้อผ้า ส่วนใหญ่จะคิดกันในเรื่องปริมาณ และจงใจให้มีการส่งออกสินค้าที่มีคุณภาพ ข้อจำกัดนี้มิได้เจาะจงเฉพาะ

ฮ่องกง แต่ใช้กับประเทศที่เป็นคู่แข่งของฮ่องกงด้วย ดังนั้นจึงเท่ากับเป็นการลดความกดดันด้านการแข่งขันจากประเทศคู่แข่งที่มีแรงงานราคาถูกกว่า

การเติบโตของสินค้าออกนั้นเกี่ยวข้องกับเปลี่ยนรูปแบบของการค้าด้วย ในต้นทศวรรษที่ 1960S นั้น สินค้าออกประเภทเครื่องจักรไฟฟ้า ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ มีสัดส่วนเพียง 2% ของสินค้าออกทั้งหมดที่ผลิตในประเทศ แต่ในปี ค.ศ.1975 นั้นมูลค่าสินค้ากลุ่มนี้มีสัดส่วนถึง 12% ของมูลค่าสินค้าออกที่ผลิตในฮ่องกง และสินค้าอื่น ๆ เช่น นาฬิกา เครื่องจักร ฯลฯ มีความสำคัญมากขึ้นในระยะหลัง

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของการค้านั้นได้ส่งผลให้รายได้ของประเทศเพิ่มขึ้น แต่ขณะเดียวกันได้ก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นด้วย นอกจากนั้นราคาของสินค้าเข้าประเภทอาหารและสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นอย่างมาก เท่ากับเป็นปัจจัยที่เพิ่มความรุนแรงของภาวะเงินเฟ้อให้สูงขึ้น หนึ่งในช่วงเดียวกันนั้นคือ ค.ศ.1970-1975 ราคาของสินค้าประเภททุนและพลังงานต่างก็มีราคาสูงขึ้นด้วย และผลกระทบต่อมาคือ ราคาสินค้าออกต้องเพิ่มสูงขึ้นไปด้วย

ประชากร การผลิตอุตสาหกรรม การค้า การเงินการธนาคาร ล้วนมีบทบาทต่อความเติบโตของฮ่องกงทั้งสิ้น แต่หากจะไม่กล่าวถึงภาครัฐบาลเสียเลยก็ดูจะไม่ครบองค์ของระบบเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันดีว่าภาครัฐในฮ่องกงมีขนาดเล็กมาก ดังนั้นการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลหรือการใช้จ่ายอื่น เนื่องมาจากนโยบายการคลัง จึงไม่มีความสำคัญเท่าใดนักต่อระบบเศรษฐกิจ แต่บทบาทของรัฐบาลในฐานะเป็นผู้ดำเนินการให้ประเทศมีสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การดำเนินธุรกิจนั้นกลับมีความสำคัญอย่างยิ่ง เช่น การลดอัตราภาษีจากผลกำไรและภาษีรายได้ ฯลฯ ซึ่งมีผลสูงใจให้มีการแข่งขันทางธุรกิจอย่างจริงจังและตามมาด้วยความเจริญเติบโตของประเทศ

มีหน่วยงานของรัฐบาลหลายหน่วยงานทำหน้าที่ดูแลการค้าและอุตสาหกรรมที่สำคัญคือ กระทรวงการคลัง และอุตสาหกรรม และยังมีคณะกรรมการอีกหลายชุดที่ช่วยในการต่อรองและดูแลการค้า-อุตสาหกรรมในระดับต่างประเทศ เช่น สภาพัฒนาการค้า (Trade Development Council) หน่วยงานเอกชน เช่น บริษัทประกัน (Hong Kong Export Credit Insurance Corporation) ช่วยลดความเสี่ยงทางการค้าของผู้ส่งออกได้ระดับหนึ่ง นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานของรัฐบาลที่คอยสอดส่องดูแลและสนับสนุนให้ การผลิตในภาคอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพสูงเป็นต้น การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพของหน่วยงาน เหล่านี้ทำให้การค้าและการอุตสาหกรรมของฮ่องกงก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในการแข่งขันระดับโลก

การผลิตขั้นปฐมและอุตสาหกรรมของฮ่องกงหลังสงครามโลก

สภาวะการผลิตสินค้าขั้นปฐมจนถึงปลายทศวรรษที่ 1970S นั้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

สิ่งที่ฮ่องกงดำเนินการทางการผลิตขั้นปฐม คือความพยายามให้ประเทศพึ่งตนเองได้ในอาหารสด ดังนั้นโครงการสำรวจเกี่ยวกับสัตว์น้ำ (ทะเล) มีการดำเนินการอย่างจริงจังในปี ค.ศ. 1976 จากการสำรวจก่อนหน้านี้พบว่าในราว ค.ศ.1981 ฮ่องกงจะประสบปัญหาการขาดแคลนสัตว์น้ำเค็ม ทั้งนี้เพราะบริเวณที่ทำการประมงอยู่แล้วนั้นมีการใช้อย่างมากเกินสมควร ดังนั้นโครงการสำรวจในปี ค.ศ.1976 มีความพยายามหาวิธีที่จะรักษาปริมาณสัตว์น้ำให้พอเพียงและการสำรวจดังกล่าวจะมีส่วนช่วยรัฐบาลในการวางแผนการประมงด้วย ซึ่งโครงการดังกล่าวดำเนินการโดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติและแคนาดา

การผลิตอาหารอื่น ๆ เช่น ผักต่าง ๆ สุก รสสัตว์ปีก รวมทั้งปลาน้ำจืดต่าง ๆ นั้น ฮ่องกงสามารถสนองตอบความต้องการบริโภคในประเทศได้เป็นส่วนใหญ่ แม้จะมีพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การกสิกรรมน้อยก็ตาม การประมงน้ำเค็มนั้นสามารถสนองตอบการบริโภคในประเทศได้ 92% และการประมงน้ำจืดในประเทศสามารถผลิตได้ 15% ของการบริโภค ส่วนการกสิกรรมนั้นมีข้อจำกัดด้วยขนาดของที่ดิน อย่างไรก็ตามกสิกรรมสามารถผลิตพืชผักได้ถึง 44% ของการบริโภค ส่วนสัตว์ปีกผลิตได้ประมาณ 48% และสุกรประมาณ 16% การอพยพเข้ามาของผู้คนในทศวรรษที่ 1950S นั้นกลายเป็นแรงผลักดันให้มีการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์มากขึ้นอย่างเด่นชัด ทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะความต้องการบริโภคมากขึ้นและส่วนหนึ่งของผู้อพยพมี ความชำนาญในการเพาะปลูกด้วย

อุตสาหกรรมการประมงมีการพัฒนามากขึ้น บรรดาเรือหาปลาที่เร่ร่อนตามชายฝั่งได้รับการชักจูงให้ตั้งฐานในฮ่องกงและจับปลาเพื่อสนองการบริโภคในประเทศ ความพร้อมของตลาดตลอดจนความช่วยเหลือของรัฐบาลส่งผลให้อุตสาหกรรมการประมงขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตามขีดจำกัดของอุตสาหกรรมอยู่ที่การขยาย ซึ่งอาจมากเกินไปเกินฐานของทรัพยากร ดังนั้นในระยะหลัง ๆ การประมงชลอตัวลง

การเพาะปลูกข้าวนั้นมีแนวโน้มลดลงตลอดเวลา ในขณะที่การเพาะปลูกพืชผักอื่น ๆ ขยายตัว กำไรจากการปลูกข้าวลดลงเรื่อย ๆ ในทศวรรษที่ 1970S และที่ดินในเขตชนบทว่างเปล่าเนื่องจากกสิกรโยกย้ายเข้ามาในเมืองเพื่อแสวงหารายได้ที่ดีกว่า ในทางตรงข้ามกสิกรที่ทำไร่ผักกลับมีการขยายตัว อนึ่งในการทำไร่นั้นกสิกรใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เช่น การใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว การชลประทาน ฯลฯ ทำให้การเพาะปลูกได้ดีตลอดปี ประกอบกับการที่แรงงานใน

ฮ่องกงมีราคาสูงขึ้นเป็นเหตุผลสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรหันมาใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เช่น การใช้ยาปราบศัตรูพืชแทนการใช้แรงงานมนุษย์ในการเพาะปลูกขนาดใหญ่ ส่วนผลผลิตของสัตว์ปีกและสุกรนั้นขึ้นลงตามจำนวนการนำเข้าจากต่างประเทศและราคาในท้องตลาด รวมทั้งราคาอาหารสัตว์ด้วย ถ้าราคาของผลผลิตสูงและต้นทุนการผลิตต่ำผู้บริโภคนในเมืองจะผลิตมากขึ้น [หลักของอุปทานปกติ]

หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ให้การดูแลช่วยเหลือด้านการเกษตรคือ กระทรวงเกษตร ซึ่งจะทำหน้าที่ให้ข่าวสาร ตลอดจนโครงการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ การสำรวจสภาวะต่าง ๆ มีการจัดทำที่สม่ำเสมอ เช่น ความต้องการและการผลิตอาหารในตลาดโลกเพื่อให้การวางแผนหรือโครงการต่าง ๆ ทำได้ถูกต้อง การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต อุปทานอาหาร การนำเข้า ฯลฯ เพื่อมาทำการวิเคราะห์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อการวางแผนนโยบายการผลิตของประเทศ ตลอดจนเพื่อใช้ในการวางกลยุทธ์ การตลาด การศึกษาจะพิจารณาสภาพของประเทศเทียบกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาสู่หนทางในการแก้ไขปรับปรุง หน่วยงานดังกล่าวยังมีหน้าที่ดูแลให้การใช้ที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้คำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้งช่วยเหลือด้านเทคนิคแก่เกษตรกร การจัดเตรียมที่ดินและการชลประทาน การรักษาป่า ฯลฯ เป็นหน้าที่ของหน่วยงานนี้เช่นกัน

ส่วนด้านการประมงนั้นมีการพัฒนามาสู่การใช้เรือและเครื่องมือในการจับสัตว์น้ำที่ทันสมัยมากขึ้น รัฐบาลยังมีบริการให้คำแนะนำต่าง ๆ เช่น บริเวณแหล่งประมงใหม่ ๆ การฝึกฝนอบรมการเดินเรือทั้งระดับกับตันและลูกเรือ ซึ่งการฝึกอบรมนี้จัดในตามท่าเรือใหญ่ ๆ ของประเทศ

นอกจากการช่วยเหลือดังกล่าวข้างต้นแล้ว การจัดหาเงินทุนเพื่อการเกษตรยังเป็นสิ่งที่หน่วยงานของรัฐมีส่วนสำคัญในการดำเนินงาน มีการจัดตั้งกองทุนต่าง ๆ เพื่อการกลสิกรรมและการประมง นอกจากนั้นยังมีองค์การของประเทศต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการประมง

นโยบายที่สำคัญประการหนึ่งของฮ่องกงคือ การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อให้ประเทศพึ่งตนเองได้ในด้านอาหาร ซึ่งมีโช้เรื่อง่ายนัก จากที่ทราบกันดีแล้วว่าฮ่องกงมีข้อจำกัดด้านที่ดิน ดังนั้นการเลี้ยงสัตว์ทำได้ไม่มากนักทำให้อาหารบางอย่างเป็นสิ่งขาดแคลน เช่น ในปี ค.ศ.1976 สุกรที่ผลิตในประเทศสนอง

ความต้องการของคนในประเทศได้เพียง 16% แต่มีมูลค่าถึง 147 ล้านดอลลาร์ฮ่องกง ซึ่งแสดงว่า
สุกรมีราคาสูงทีเดียว

การผลิตพืชอาหารประเภทสัตว์น้ำถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญแก่ฮ่องกงมาก สัตว์ทะเลเป็น
จำนวนนับร้อยกว่าประเภท อยู่อาศัยในอาณาเขตน่านน้ำฮ่องกง ผลิตภัณฑ์จากสาขานี้มี
ปริมาณเพิ่มขึ้น เช่น ใน ค.ศ.1970 ปริมาณสัตว์น้ำทั้งสิ้น 121,500 ตันมูลค่า 316 ล้านดอลลาร์
ฮ่องกง แต่ใน ค.ศ.1976 ปริมาณสัตว์น้ำรวม 156,900 ตัน และมีมูลค่า 643 ล้านดอลลาร์ ปริมาณ
สัตว์น้ำเพิ่มขึ้นถึง 29% และมูลค่าเพิ่มขึ้นถึง 103% ในปี ค.ศ.1976 นั้น สัตว์น้ำทะเลสนองความ
ต้องการภายในประเทศได้ 92% อย่างไรก็ดี ทรัพยากรสัตว์น้ำเค็มของฮ่องกงมีปริมาณที่จำกัดลง
[อย่างไรก็ตามเมื่อรวมตัวเข้ากับประเทศจีน ในปี ค.ศ.1997 สถานการณ์ด้านนี้อาจดีขึ้น หาก
สามารถขยายแหล่งประมงได้]

นอกจากการเกษตรและการประมงแล้ว ฮ่องกงมีการทำเหมืองแร่บ้างเล็กน้อย เช่น การทำ
เหมืองแร่เหล็ก เหมืองดินขาว แร่จากหินควอตซ์ เป็นต้น

การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมในระยะที่การค้าของโลกขยายตัว (ค.ศ. 1950) – ปลาย 1970S

เนื่องจากเศรษฐกิจของฮ่องกงจำเป็นต้องพึ่งพิงการส่งออกเป็นอย่างมาก ดังนั้นเมื่อเกิดวิกฤต
การณ์ในตลาดโลกไม่ว่าครั้งใดมักจะมีผลกระทบต่อฮ่องกงอย่างรุนแรง เช่น ช่วงภาวะเศรษฐกิจ
โลกหดตัวในทศวรรษที่ 1970 แต่เมื่อใดที่เศรษฐกิจโลกมีการฟื้นตัวสถานการณ์ของ
ประเทศนี้จะได้รับผลคืออย่างยิ่ง ดังกรณีการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกในช่วง 1976 นั้นยังผลให้
มูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกของฮ่องกงเพิ่มขึ้นถึง 43% เทียบกับปี 1975 (Savidge,
1977,p.11) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ฮ่องกงมีภาวะการเป็นผู้นำในศูนย์กลางการค้าและอุตสาหกรรม
ระดับโลกคือ นโยบายเศรษฐกิจเสรี (เมืองท่าเสรี) แรงงานที่ขยันขันแข็ง ปัจจัยพื้นฐานที่ดี
เยี่ยม ท่าเรือที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ สนามบินสะดวก และระบบการสื่อสารดีเยี่ยม
ภาษีอากรมีอัตราต่ำและมีน้อยประเภท นอกจากการจัดการด้านปัจจัยขั้นพื้นฐานแล้ว รัฐบาลมี
บทบาทในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมด้านการค้าและการอุตสาหกรรมเป็น
ไปได้ด้วยดี ทั้งนี้โดยรัฐบาลจะพยายามแทรกแซงให้น้อยที่สุด

อุตสาหกรรมเบาเป็นส่วนประกอบสำคัญของอุตสาหกรรมของประเทศ รวมทั้งแรงงาน
ส่วนใหญ่ก็อยู่ในอุตสาหกรรมประเภทนี้ด้วย เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เครื่องไฟ
ฟ้า ผลิตภัณฑ์พลาสติก ของเล่น นาฬิกาและส่วนประกอบ มีการจ้างคนงาน 70% ของจำนวน

แรงงานที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมเหล่านี้มีสัดส่วนเป็น 78% ของสินค้าที่ผลิตในประเทศเพื่อการส่งออก อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูงจะเพิ่มความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในฮ่องกงตระหนักถึงการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น โดยเฉพาะจากประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเดียวกัน ดังนั้นผู้ประกอบการเหล่านี้จึงพยายามดำเนินการผลิตด้วยวิธีการสมัยใหม่ ตลอดจนการพยายามผลิตสินค้าใหม่ ๆ มากขึ้น และพยายามทำการผลิตสินค้าที่มีความเกี่ยวพันกันหรือใช้ เป็นส่วนประกอบของสินค้าอื่น ทั้งนี้โดยมีความพยายามที่จะปรับปรุงคุณภาพตลอดเวลา อนึ่งฮ่องกงพยายามชักจูงให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรม โดยมุ่งหวังจะได้เงินทุน องค์ความรู้ ความชำนาญมาจากต่างประเทศ ทั้งนี้โดยการส่งคณะตัวแทนไปเพื่อดำเนินการชักจูงนักลงทุนในประเทศออสเตรเลีย เยอรมัน สวิสเซอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกา ให้เข้ามาลงทุนในฮ่องกง

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

เป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดในช่วงก่อนทศวรรษที่ 1980S มีการจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก รวมทั้งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของสินค้าออกของประเทศ ความต้องการสินค้าประเภทนี้ที่เพิ่มอย่างมากในตลาดโลกเมื่อปี ค.ศ.1975-1976 นั้น ส่งผลให้การส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ฮ่องกงผลิตมีมูลค่าสูงเป็นประวัติการณ์ อย่างไรก็ตามแม้ว่าสิ่งทอจะฟื้นตัวตามภาวะของเศรษฐกิจโลกก็ตาม แต่ฮ่องกงกลับต้องประสบปัญหาอันเนื่องมาจากการกีดกันทางการค้าและข้อตกลงของ GATT

ในส่วนของการผลิตเส้นใยนั้น ฮ่องกงมีโรงงานที่ทันสมัยมากมาย ในปี ค.ศ.1976 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่โลกมีความต้องการเส้นใยมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นใยจากฝ้าย การผลิตเส้นใยจากธรรมชาติและเส้นใยสังเคราะห์เพิ่มขึ้นมากในปีนั้น เมื่อเทียบกับปี ค.ศ.1975 แต่ปัญหาต้นทุนของวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้นมาในปี ค.ศ.1977 ทำให้ผู้ประกอบการผลิตต้องพิจารณา ปรับการผลิตให้เหมาะสม

ในกิจการการทอนั้นปรากฏว่าฮ่องกงมีสิ่งทอหลากหลายชนิดและผลิตเป็นจำนวนมาก เช่นเดียวกับการผลิตผ้าปรากฏว่าการผลิตผ้าฝ้ายเพิ่มขึ้นมากในปี ค.ศ.1976 เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าฝ้าย อนึ่งการเกิดความนิยมในผ้าฝ้ายในช่วงปี ค.ศ.1976 โดยนำมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าและของใช้ต่าง ๆ อย่างแพร่หลายนั้นส่งผลต่อการผลิตในฮ่องกงมากมีการขยายสมรรถภาพการผลิต รวมทั้งการมีโรงงานเล็ก ๆ เกิดขึ้นมากมายเพื่อสนองกับความต้องการของตลาดโลกที่เกิดขึ้นอย่างฉับ

พลัน อย่างไรก็ตามก็ดีเมื่อความนิยมผ้าฝ้ายลดลง โรงงานเล็ก ๆ ส่วนใหญ่ก็ต้องเลิกกิจการไป ในช่วงปี ค.ศ.1976 นั้น ช่องกงมีหูกทอผ้าถึง 31,346 เครื่อง ผลิตผ้าได้ 1,110 ล้านตารางหลา เปรียบเทียบกับปี ค.ศ.1975 ช่องกงผลิตผ้าได้เพียง 915 ล้านตารางหลา

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของอุตสาหกรรมสิ่งทอ การจ้างงานในอุตสาหกรรมนี้ประมาณ 33% ของการจ้างงานในภาคสิ่งทอทั้งหมด (หรือประมาณ 252,774 คน) อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของช่องกงมีการปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของตลาดตลอดเวลา และมีการขยายตัวของการผลิตมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง การส่งออกเสื้อผ้าในปี 1976 มีมูลค่าถึง 14,288 ล้านเหรียญช่องกง คิดเป็น 140% เมื่อเทียบกับมูลค่าในปี ค.ศ. 1975

อุตสาหกรรมเบาประเภทอื่น ๆ

อุตสาหกรรมเครื่องอิเล็กทรอนิกส์มีมูลค่าเป็นอันดับสองของสินค้าออกประเภทอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีการฟื้นตัวอย่างรวดเร็วในปี ค.ศ.1976 หลังจากถูกกระทบกระเทือนอย่างหนัก เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกก่อนหน้านั้น ในปี ค.ศ.1976 นั้นมูลค่าการส่งสินค้าประเภทดังกล่าวประมาณ 3,971 ล้านเหรียญช่องกง ในขณะที่ปี ค.ศ.1975 สินค้าออกประเภทนี้มีมูลค่าเพียง 2,724 ล้านเหรียญเท่านั้น ในช่วงทศวรรษที่ 1970S ช่องกงมีโรงงานทำการผลิตเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ถึง 672 โรง มี คนงาน 70,998 คน มีการผลิตสินค้าหลายหลายชนิดรวมทั้งวิทยุ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องคิดเลข แผงวงจรไฟฟ้า โทรทัศน์ ฯลฯ

อุตสาหกรรมพลาสติกเป็นอุตสาหกรรมอีกประเภทที่มีการขยายตัวได้ดี ช่องกงมีโรงงานผลิตถึง 3,844 โรง จ้างคนงาน 76,994 คน สิ่งที่ผลิตมากที่สุดในอุตสาหกรรมนี้คือ ของเล่น และเครื่องใช้ในบ้านประเภทต่าง ๆ ในปี ค.ศ.1976 การผลิตเพื่อส่งออกของผลิตภัณฑ์พลาสติกมีมูลค่าถึง 2,531 ล้านเหรียญช่องกง เพิ่มขึ้นถึง 47% เมื่อเทียบกับปี ค.ศ.1975

อุตสาหกรรมประเภทการผลิตนาฬิกา และส่วนประกอบต่าง ๆ มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในช่วงทศวรรษที่ 1970S และกลายเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดประเภทหนึ่งของช่องกง การผลิตนาฬิกาข้อมือ นาฬิกาปลุก หน้าปัทมนาฬิกา เข็มนาฬิกา สายนาฬิการูปแบบต่าง ๆ ฯลฯ มีการปรับปรุงการผลิตให้ทันสมัยขึ้นเรื่อย ๆ ในปี ค.ศ.1976 มูลค่าการส่งออกของสินค้าเหล่านี้ประมาณ 1,393 ล้านเหรียญช่องกง ในขณะที่มูลค่าในปี ค.ศ.1975 ประมาณ 797 ล้านเหรียญเท่านั้น

อุตสาหกรรมเบาที่สำคัญอื่น ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการท่องเที่ยว กระเป่าถือ ผลิตภัณฑ์โลหะ อัญมณี อุปกรณ์ไฟฟ้า เครื่องจักร เครื่องมือต่าง ๆ มีการผลิตในฮ่องกงพอสมควร
อุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมบริการ

ฮ่องกงมีอุตสาหกรรมหนักที่สำคัญคือ

- การต่อเรือ อยู่ต่อเรือในฮ่องกงให้บริการซ่อมแซมในราคาต่ำ แต่คุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐาน และอยู่ต่อเรือเล็ก ๆ ในฮ่องกงสร้างเรือแพขนานเล็กหลายประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือหรือแพสำหรับการพักผ่อน ศูนย์การขนถ่ายสินค้าที่ ไกวซุง (Kwi Chung) มีการให้บริการด้านการซ่อมแซมเรือแพตลอดจนมีความสะดวกในด้านการทำโรงงานอุตสาหกรรม ความสะดวกเหล่านี้ยังผลให้ฮ่องกงมีสถานะภาพเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางเรือชั้นนำแห่งหนึ่งของโลก

- อุตสาหกรรมวิศวกรเครื่องบินของฮ่องกงเป็นอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียงมากในระดับต่างประเทศมีบริการซ่อมบำรุงให้กับการบินสายต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชีย

- อุตสาหกรรมเหล็กกล้า เครื่องมือเครื่องจักรสำหรับใช้ในอุตสาหกรรม ตลอดจนชิ้นส่วนต่าง ๆ มีการผลิตเพื่อใช้ในประเทศและส่งออก หนึ่งโรงงานผลิตเม็ดพลาสติกที่สร้างใน ค.ศ. 1976 มีบทบาทอย่างมากในฐานะเป็นผู้ให้วัตถุดิบแก่อุตสาหกรรมพลาสติกของฮ่องกง ฯลฯ

ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม

ปรากฏว่าในปี ค.ศ.1976 ความต้องการใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งแสดงถึงการขยายตัวของการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ราคาที่ดินที่เหมาะสมในการทำอุตสาหกรรมมีราคาสูงมาก และมักจะทำการขายโดยการประมูล มีเจ้าของที่ดินทางการเกษตรนำที่ดินมาแลกกับรัฐบาล โดยจะได้รับเป็นที่ดินสำหรับการทำอุตสาหกรรม ส่วนที่ดินทางการเกษตรนั้นรัฐจะนำไปพัฒนาต่อไป รัฐบาลได้จัดที่ในเขตต่าง ๆ ไว้ทำอุตสาหกรรม เช่น เขต Tuen Mun, Tsing Yi Island เป็นต้น

รัฐบาลยังได้จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ไทโป (Tai Po) ขึ้นโดยมีคณะกรรมการนิคมอุตสาหกรรมแห่งฮ่องกงเป็นผู้ดูแล นิคมนี้เริ่มสร้างในปี ค.ศ.1976 เพื่อประโยชน์ต่อการผลิตทั้งสินค้าที่ใช้ทุนเป็นปัจจัยในการผลิต ตลอดจนการผลิตอุตสาหกรรมหนักขนาดกลาง ฯลฯ

อาจเห็นได้ว่าแม้รัฐบาลฮ่องกงจะไม่เข้ามาแทรกแซงในขั้นตอนการดำเนินงานของเอกชน แต่รัฐบาลมีการจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ ให้อย่างรอบคอบและทันเวลา รัฐบาลมีนโยบาย

ต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม และจัดหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือด้านอุตสาหกรรม และการค้าอย่างมากมาย ในปี ค.ศ.1975 รัฐบาลตั้งคณะกรรมการประสานงานด้านการส่งเสริม การลงทุน สภาพการพัฒนากิจการค้า ฯลฯ หน้าที่ประการหนึ่งของหน่วยงานเหล่านี้ คือ การไป เยือนประเทศต่าง ๆ เพื่อช่องทางการค้าและความร่วมมือด้านการลงทุน

โครงสร้างทางการเงินและการคลังของฮ่องกง

ฮ่องกงเป็นศูนย์กลางการเงินที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก และความเจริญของประเทศก้าว ไปพร้อมกับความพยายามในการพัฒนาด้านสังคม อนึ่งอาจกล่าวได้ว่าฮ่องกงเป็นประเทศที่จัด ได้ว่ามีการใช้ระบบตลาดค่อนข้างเต็มที่ เมื่อพิจารณาในประเด็นของการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ ทาง การค้าและทางการเงินออกไป

แม้ฮ่องกงจะยังอยู่ในการปกครองของอังกฤษ แต่ถือได้ว่ามีเสรีภาพในการจัดการด้าน การเงินของตนเอง รวมทั้งการตัดสินใจหารายได้และการใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่จะต้อง มีกรรมการเข้ามาดูแล สถานการณ์ทางการเงินการคลังของฮ่องกงค่อนข้างดีในช่วงปลายทศวรรษที่ 1970S นอกจากนั้นหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การเคหะ สถาเมือง ต่างมีอิสระทางด้านการเงินพอ สมควร แม้แต่บริษัทรถไฟซึ่งรัฐเป็นเจ้าของนั้นก็มีความสามารถในการจัดหาเงินและการตัดสินใจทางการเงินเช่นกัน รัฐพยายามให้ทุกหน่วยงานพึ่งตนเองได้

แม้รัฐบาลจะมีการขาดดุลทางการเงินในบัญชีของรัฐบาลบ้างภายหลังสงครามโลกครั้งที่ สอง และในระหว่างปี ค.ศ.1959-1975 มีการขาดดุลอีก 3 ครั้ง แต่นอกนั้นแล้วในบัญชีของรัฐบาล มีการเงินที่เกินดุลมาโดยตลอด และส่งผลให้รัฐบาลสะสมเงินทองไว้พอเพียงแก่ความต้องการใน การพัฒนาประเทศหรือการใช้จ่ายที่จำเป็น การสะสมเงินทองของรัฐบาลนั้นเกิดได้จากการเติบโต อย่างรวดเร็วของรายได้ ในระยะแรก ๆ นั้นรายได้เพิ่มรวดเร็ว เนื่องจากภาษีเพิ่มมากเพราะอัตรา การเติบโตของประชากรสูงมาก และติดตามมาด้วยการทำธุรกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ รายได้ ของรัฐบาลเพิ่มจาก 309 ล้านเหรียญฮ่องกงในปี ค.ศ.1951/2 เป็น 6,519 ล้านเหรียญในปี ค.ศ. 1957/6 ถือได้ว่าเพิ่มมากกว่า 21 เท่าตัว แม้ในบางครั้งการเติบโตอาจมีอัตราต่างออกไปบ้างในช่วง นั้น เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงของการคลังของเงินทุน แต่แนวโน้มของรายได้รัฐบาลยังคงเป็นแนวโน้มสูงขึ้น อย่างต่อเนื่อง ความเจริญเติบโตของ เศรษฐกิจส่งผลให้การเพิ่มของการเกินดุลงบประมาณมีมากขึ้นในระหว่าง 1969/70 ถึง 1973/74

การเกินดุลสูงสุดของรัฐบาลเกิดขึ้นปี ค.ศ.1971/2 คือประมาณ 640 ล้านเหรียญฮ่องกง แต่ในปี ค.ศ.1974/5 เมื่อรัฐบาลจำเป็นต้องจ่ายเงินจำนวนมากในงานสาธารณะ สวัสดิการสังคม เงินทุน การศึกษาระดับอุดมศึกษา ยังผลให้มีการขาดดุลถึง 380 ล้านเหรียญ เมื่อเศรษฐกิจของประเทศ เติบโตอีกครั้งในปี ค.ศ.1975/6 การเกินดุลของรัฐบาลได้เกิดอีกครั้งด้วยมูลค่าประมาณ 487 ล้าน เหรียญ

รายได้ของรัฐบาลจากแหล่งในประเทศ

มาจากภาษีเงินได้และกำไร ในอัตรา 15% ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ ค.ศ.1966 ภาษีรายได้รวมทั้ง ภาษีจากทรัพย์สิน ดอกเบี้ย เงินเดือน [รายละเอียดดูใน Joice Savidge,1977]

ทางด้านตลาดเงินตลาดทุนนั้น ในฮ่องกงนั้นตลาดทั้งสองทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ฮ่องกงมีธนาคารจำนวนมากมายให้บริการในด้านต่าง ๆ มีทั้งธนาคารของฮ่องกงและสาขา ธนาคารต่างประเทศ การดำเนินงานของธนาคารอยู่ภายใต้การแนะนำดูแลของ Commissioner of Banking เช่น คุณระดับของเงินทุนและสภาพคล่องของธนาคาร ในตอนปลายปี ค.ศ. 1976 ฮ่องกงมีธนาคาร 74 แห่ง โดยมีสำนักงาน 759 แห่ง และมีสำนักงานตัวแทนของธนาคารต่างประเทศ 93 แห่ง เงินฝาก เงินกู้ ต่างพากันขยายตัว นอกจากนั้นยังมีบริษัทการเงินซึ่งต่างชาติเป็นเจ้าของ ซึ่งการฝากเงินของประชาชนในสถาบันเหล่านี้ต้องแจ้งหรือลงทะเบียนกับหน่วยงาน Deposit-taking Companies Ordinance ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1976

ตลาดทุนหรือตลาดหุ้นนั้นมีการควบคุมอย่างเข้มแข็งภายใต้ The Securities (Amendment) Ordinance ซึ่งเกิดขึ้นในปี ค.ศ.1976 เพื่อลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในตลาดหุ้น รวมทั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการจดทะเบียนบริษัทเข้าตลาดหลักทรัพย์ ทั้งยังมีคณะกรรมการควบคุม การตรวจตรา (The Securities Commission) ส่วนด้านการเข้าครอบงุมกิจการ (Take Over) หรือการรวมกิจการ (Merger) นั้นแม้จะไม่มีกฎหมายโดยตรงในทศวรรษที่ 1970S แต่ก็มี การพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้ อนึ่งกองทุนชดเชยได้จัดตั้งขึ้น (The combined Stock Exchanges Compensation Fund) เพื่อช่วยเหลือการขาดทุนเนื่องมาจากเหตุผิดปกติจากการกระทำของบริษัทผู้ ค้ำหลักทรัพย์

ตลาดทุนของฮ่องกงขยายตัวอย่างรวดเร็วและดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ความเป็น ผู้นำของตลาดหลักทรัพย์ในฮ่องกง ปัจจุบันจะเห็นได้จากอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในตลาดนี้ส่งผลกระทบต่อตลาดอื่นด้วย เช่น ตลาดหุ้นในประเทศไทย เป็นต้น

นอกจากตลาดเงิน ตลาดทุนแล้ว ช่องกยังมิตลาดการซื้อขายสินค้าล่วงหน้า (Future market) ซึ่งตั้งมาเพื่ออนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศล่วงหน้าได้ และขณะเดียวกันก็ให้มีผู้ควบคุมการซื้อขายโดยทำสัญญาล่วงหน้าด้วย ทั้งนี้โดยมีกฎเกณฑ์จาก The Commodities Trading Ordinance ซึ่งเกิดขึ้นในปี ค.ศ.1976 เป็นตัวควบคุม ทั้งนี้โดยมี Commodities Trading Commission และ Commissioner for Commodities Trading เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและดูแล โดยทั่วไปคือ หาวิธีที่จะป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม และตรวจสอบการดำเนินการที่อาจไม่ถูกต้องของคลองธรรมและหาทางให้บริษัทที่ทำการค้าแลกเปลี่ยนล่วงหน้าตั้งกองทุนชดเชยในกรณีที่ถูกกล่าวหา และเป็นความผิดของบริษัทสมาชิก ฯลฯ

ในปัจจุบันสารตราต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายและช่องกได้จัดระบบต่าง ๆ ให้ตอบรับกับการขยายตัวของตลาดเงินและตลาดทุน

วัฒนธรรมเงินกับการพัฒนาเศรษฐกิจของฮ่องกง

ในการศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศใด ๆ ก็ตามจะละทิ้งปัจจัยทางวัฒนธรรมมิได้ และสำหรับฮ่องกง ซึ่งมีประชากรกว่า 90% เป็นคนจีน วัฒนธรรมของจีนจึงน่าจะมีผลกระทบต่อความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจไม่น้อย

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันแม้ฮ่องกงจะเป็นประเทศที่มีความทันสมัยอย่างยิ่ง แต่ทว่ายังคงความเป็นจีนไว้อย่างเหนียวแน่น เมื่อพิจารณาโดยใช้ดัชนีชี้ต่าง ๆ แล้ว ฮ่องกงถือได้ว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) ประเทศหนึ่ง ตัวอย่างของดัชนีที่ชี้ความเป็นอุตสาหกรรม เช่น การใช้พลังงานเพิ่มขึ้นกว่า 10% ในระยะ ค.ศ.1960-1979 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าประเทศอุตสาหกรรมและประเทศเอเชียทั้งหลาย ยกเว้นสิงคโปร์และเกาหลี (Siu-Lun Wong, 1989, p.166)

ฮ่องกงมิได้เป็นเพียงประเทศอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่เป็นประเทศที่มีประสิทธิภาพการผลิตอยู่ในระดับแรก ๆ คือในประเทศเอเซียนั้นฮ่องกงเป็นรองเพียงญี่ปุ่นและสิงคโปร์ นอกจากนั้น ในระยะทศวรรษที่ 1960S และ 1970S นั้น GNP ของฮ่องกงเติบโตถึง 10% ต่อปีและในปี ค.ศ. 1986 GNP ต่อคนสูงถึง 6,910 เหรียญสหรัฐ (The World Bank, 1988) ด้านการจ้างแรงงานนั้นจะเห็นได้ว่าแรงงานถึง 49% ทำงานในภาคอุตสาหกรรมและการก่อสร้างและ 47% ของแรงงานทำงานในภาคการค้าและบริการ แรงงานเพียง 2% เท่านั้นที่ทำเกษตรกรรม (Hong Kong 1981 Census Main Report, 1983) อัตราการใช้จ่ายด้านข่าวสารและสิ่งพิมพ์ของชาวฮ่องกงค่อนข้างสูง ลักษณะของการเติบโต ของประชากรคล้ายกับประเทศอุตสาหกรรมโดยทั่วไป นั่นคือในปี

ค.ศ.1981 อัตราการเกิดของประชากรเพียง 1.69% อัตราการตายเพียง 0.5% และผู้คนมีอายุยืนยาวมากขึ้นนั่นคือ 75 ปีโดยเฉลี่ย

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าประชากรส่วนใหญ่ของฮ่องกงเป็นชาวจีนและคนเหล่านี้ยังคงยึดขนบธรรมเนียมจีนอย่างเคร่งครัดในการดำรงชีวิตทางสังคมและเศรษฐกิจ การรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาเป็นเพียงผิวเผินเท่านั้น สถิติจากการสำรวจนั้นพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ ยังเชื่อว่าความผูกพันอย่างเหนียวแน่นในครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และการรักษาหน้าของตนหรือความเกรงการเสียหน้าเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ยังยึดถือ

ความสำเร็จด้านเศรษฐกิจของฮ่องกงและอีกสามเสือในลักษณะคล้ายกันเป็นสิ่งที่น่าพิจารณา นอกจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความช่วยเหลือจากต่างประเทศแล้ว ประเทศเหล่านี้ต่างยึดขนบธรรมเนียมจีนเหมือน ๆ กัน จึงมีผู้เชื่อว่าวัฒนธรรมจีนนี้เองเป็นตัวอธิบายความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ (Herman Kahn,1979) อย่างไรก็ตามนักวิชาการบางท่านกลับเห็นว่าขนบธรรมเนียมจีนนั้นเป็นศัตรูต่อการพัฒนาทางอุตสาหกรรม และเชื่อว่าถ้าความเชื่อแบบจีนเหือดแห้งลงกลับจะทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมเจริญโดยเร็ว (Daniel W.Y.Knok, 1983)

ในที่นี้จะพิจารณาว่าเหตุใดวัฒนธรรมแบบจีนจึงมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ถ้าพิจารณาเหตุการณ์หลังสงครามโลกครั้งที่สอง จะเห็นได้ว่า ความมั่นใจในตนเอง การเกาะกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นของผู้คน การยอมรับฟังผู้อื่นและการศึกษาสูง การมีคุณธรรม ฯลฯ เป็นคุณลักษณะของประเทศสี่เสือ มีผู้เห็นว่าในแนวคิดของคนจีนนั้น แม้อาจเชื่อเรื่องสวรรค์ แต่ไม่เชื่อว่าจะมีพระเจ้ามาช่วยในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ และไม่มีการติดต่อระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า หลักสำคัญที่ชาวจีนยึดถือคือการทำตัวให้กลมกลืนกับโลกและพยายามปรับตัว ชาวจีนพยายามดำรงชีพอยู่โดยการปรับตัวให้กลมกลืนกับธรรมชาติ ในขณะที่ความเชื่อทางตะวันตกคือ การพยายามเอาชนะสิ่งที่อยู่รอบตัวแต่การที่ชาวจีนมีปรัชญาการปรับตัวทำให้พวกเขาสามารถรับเอาวัฒนธรรมหรือการปฏิบัติต่าง ๆ แบบตะวันตกได้ ชาวจีนยอมรับเอาความเชื่อของศาสนาต่าง ๆ เข้าไว้โดยมิได้รังเกียจ คังนั้นเขาอาจไหว้เจ้า บูชาเต่า บนบานศาลกล่าวพระทางศาสนาพุทธได้โดยมิได้เห็นว่าเป็นเรื่องผิดปกติใด ๆ ชาวจีนจะเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เขาเห็นว่ามีประสิทธิภาพในสถานะต่าง ๆ กัน เช่น อาจใช้วิธีการของตะวันตกในการดำเนินงานอย่างหนึ่ง มิใช่เชื่อว่าวิธีการของตะวันตกดีกว่าวิธีของจีน แต่เพราะเห็นว่าในสถานการณ์นั้นวิธีการของตะวันตกจะได้ผลดีกว่า (Sui-Lun Wong,1989) กล่าวโดยสรุปก็คือ ชาวจีนมิได้ยึดติดกับการปฏิบัติการณ์ในรูปแบบใด แต่พิจารณาผลสำเร็จมากกว่า คังนั้นจึงเห็นได้ว่าชาวจีนในฮ่องกงยอมรับการใช้เทคโนโลยีสมัย

ใหม่และคนส่วนใหญ่เห็นว่ามีความจำเป็น จากการสำรวจในอุตสาหกรรมผลิตผ้าพบว่าเจ้าของหรือผู้จัดการไม่มีศาสนาหรือไม่ได้นับถือศาสนาใดเป็นพิเศษ และอีก 20% เป็นชาวคริสต์ ผู้ทำการศึกษาเห็นว่าเมื่อซักไซร์พฤติกรรมของคนเหล่านี้แล้ว พบว่าไม่ยึดติดกับขนบธรรมเนียมจีน แต่จะนำเอาความเชื่อที่ฝังรากลึกในสายเลือดมาปรับเข้ากับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ดังนั้นคนเหล่านี้จะรับเอาสิ่งประดิษฐ์ของโลกตะวันตกเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันของเขาได้อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อสัมภาษณ์คนงานบางคนในโรงงานผลิตผ้า คนเหล่านี้จะใช้เครื่องจักรจากต่างประเทศ แต่เขากล่าวว่า "เราทราบคุณประโยชน์ของเครื่องจักรต่าง ๆ ที่ใช้ในอุตสาหกรรมทอผ้าแต่เราก็ทราบจุดบกพร่องของเครื่องจักรเหล่านั้นด้วย ดังนั้นเราจึงเลือกเฉพาะส่วนที่ดีและเราก็ประกอบมันเข้าใหม่ ในขณะที่เพื่อนบ้านของเรามักจะซื้อเครื่องจักรสำเร็จรูปมาเลยโดยไม่มีการพยายามเลือกเฉพาะส่วนที่ดี [ของเครื่องจักรแต่ละบริษัท] มาใช้ดังนั้นเรา (ฮ่องกง) จึงก้าวหน้ากว่าเพื่อนบ้านอย่างน้อยหนึ่งก้าว" (Sui-Lun Wong,1979) คนฮ่องกงยอมรับความสำคัญของเทคโนโลยีมาตั้งแต่เริ่มแรก แม้ในระยะเริ่มต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรมทอผ้า ในทศวรรษที่ 1950S นั้น ปรากฏว่าในโรงงานสิ่งทอของฮ่องกงมีเครื่องจักรสมัยใหม่มากมายและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงงานก็ทันสมัยอย่างยิ่ง (Sui-Lun Wong,1989)

เฮร์แมน (Herman Kahn,1979) เชื่อว่าขนบธรรมเนียมจีนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ นั่นคือการที่ประชากรแต่ละคนอุทิศตัวในการทำงาน มีความต้องการก้าวไปข้างหน้า มีความรับผิดชอบตลอดจนมีการศึกษาสูง มีความจงรักภักดีต่อสถาบัน ฯลฯ นอกจากนั้นสังคมจีนเป็นสังคมที่ให้คุณค่าแก่ความสำเร็จมาก เช่น บิดา-มารดา จะสนใจความสำเร็จในการศึกษาของบุตร-ธิดา มากและถือเป็นความสำคัญอันดับแรก และหลังจากการศึกษาสิ่งที่ผู้คนต้องการเป็นอันดับแรกคือ การทำงานของตนเองหรือเป็นเจ้าของกิจการ (self-employed) ดังนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจที่จำนวนผู้ประกอบการในฮ่องกงจะมีอย่างมากมายในขณะที่ประเทศอื่น ๆ ในเอเชียกลับขาดแคลนผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีได้มีขนบธรรมเนียมจีน

ความเป็นเจ้าของกิจการเป็นบรรทัดฐานที่สำคัญของคนจีน นั่นคือถ้าผู้ใดอายุถึง 40 ปีแล้วยังมิได้เป็นเจ้าของกิจการของตนเอง อาจถูกกล่าวว่า ชีวิตล้มเหลว (Ambrose Y.C. King and D.H.K. Leung,1975) คนจีนส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเป็นเจ้าของกิจการเล็ก ๆ ของตนเองมากกว่าจะเป็นผู้บริหารระดับสูงในบริษัทใหญ่ ๆ [เพราะในกิจการใหญ่เขายังเป็นลูกจ้าง] ชาวจีนพอใจที่จะเป็นตัวของตัวเองมากกว่าการเข้าไปอยู่ในระบบบังคับบัญชาเป็นขั้นตอน เขาพอใจที่จะมีกิจ

การเป็นของครอบครัวมากกว่า หนึ่งชาวจีนมักจะมองไกลและพร้อมที่จะทำงานหนักวันนี้เพื่อผลประโยชน์ในวันหน้าของครอบครัว

โดยสรุปกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมจีนมีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของฮ่องกง โดยพิจารณาจากหลักของขนบธรรมเนียมจีนดังนี้

1) การยอมรับสิ่งต่าง ๆ โดยง่าย ศาสนาของจีนไม่สอนให้คนรังเกียจความคิดหรือวิธีการปฏิบัติที่แตกต่าง วัฒนธรรมจีนจะสอนให้ผู้คนยอมรับทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถปฏิบัติแล้วก่อให้เกิดผลสำเร็จ และสิ่งใดที่ใช้แล้วไม่ได้ผลก็ให้ทิ้งไป ดังนั้นชาวจีนจึงรับเอาแนวคิดของตะวันตก เช่น การสะสมทุน การใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นลักษณะของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้

2) ศาสนาสอนให้คนต้องการความสำเร็จในระดับสูง ซึ่งเป็นปัจจัยที่จำเป็นมากในการพัฒนาเศรษฐกิจ และศาสนาเชื่อว่าคนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน เกิดมาอย่างเท่าเทียมกันและทุกคนมีสิทธิ์ที่จะก้าวขึ้นไปสู่ระดับสูงในสังคมได้ ทั้งยังสอนให้คนมีความทะเยอทะยาน [ลองเปรียบเทียบกับความเชื่อทางศาสนาพุทธ แบบไทย ๆ : คนเชื่อเรื่องกรรมในชาติก่อน อันมีผลให้คนจำนวนมากขาดความพยายามที่จะก้าวไปให้สูงสุด] ดังนั้นชาวจีนจึงพยายามแข่งขันกันทำงานเพื่อผลักดันตนเองให้ได้รับสถานภาพสูงสุดในสังคม

3) ให้ความสำคัญแก่ครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัวเหนียวแน่น ทุกคนจะพยายามทำงาน เพื่อให้ครอบครัวมั่งคั่งและพยายามรักษากิจการของครอบครัวไม่ให้ตกไปอยู่ในมือผู้อื่น

4) ความคิดเพื่อประโยชน์ส่วนรวมสูงสุด นั่นคือ การมองผลประโยชน์รวมในระยะยาว ซึ่งอาจแสดงได้ เช่น กรณีการลดลงของอัตราเติบโตของประชากร ซึ่งมีผลช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจสำหรับประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติน้อยดังฮ่องกง การมองผลประโยชน์สูงสุดนี้อาจพิจารณาจากการที่คนในวัฒนธรรมจีนนั้นมักจะเป็นนักปฏิบัติ นักแก้ปัญหา แทนการหนีปัญหา คนจีนมักจะคำนึงถึงต้นทุนและผลตอบแทนในการทำงานเกือบทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินทองหรือการลงทุนในมนุษย์ ชาวจีนมักจะมุ่งสวัสดิการของครอบครัวในระยะยาวโดยยอมทำงานหนักในวันนี้

นอกจากหลักการสี่ประการ ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติทั่ว ๆ ไปของชาวจีนส่วนใหญ่และส่งผลให้การปลูกฝังความคิดเกี่ยวกับทุนนิยมในสังคมจีนเป็นไปโดยง่ายขายแล้ว ฮ่องกงยังมีปัจจัยเฉพาะตัวอีก 3 ประการซึ่งช่วยการพัฒนาประเทศมาสู่ความเป็นนิคส์ นั่นคือ

1) การอพยพของชาวจีนจากเขตเมืองต่าง ๆ และจากเชียงไฮ้ใน ค.ศ.1949 และทศวรรษ 1950S มีเป็นจำนวนมาก คนเหล่านี้มีใจแรงงานธรรมดา แต่เป็นคนมีความรู้ความสามารถ มีทั้งทหาร ตำรวจและกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ คนเหล่านี้เป็นพวกที่อพยพมาจากเขตเมือง ดังนั้นจึงปรับตัวเข้ากับความเป็นอยู่ในประเทศฮ่องกง ซึ่งมีลักษณะเป็นเมืองโดยง่าย และกลายเป็นแรงงานราคาถูกที่มีคุณภาพให้แก่ฮ่องกง อนึ่งมีผู้ประกอบการที่มาจากเขตเชียงไฮ้อพยพเข้ามาในฮ่องกงจำนวนมากและคนเหล่านี้เป็นผู้มีประสบการณ์สูงในการดำเนินธุรกิจ เขาเป็นเจ้าของโรงงานและดำเนินการจัดการธุรกิจมาแล้วอย่างชำนาญ ทั้งยังนำทุนเข้ามาด้วย ดังนั้นเมื่อเข้ามายังฮ่องกงคนเหล่านี้สามารถดำเนินการได้ทันทีที่ฮ่องกงไม่ต้องเสียเวลาสร้างทรัพยากรมนุษย์ ทำให้ฮ่องกงมีความได้เปรียบถึง 40-50 ปี จากประสบการณ์ของคนเหล่านั้น

2) การตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษกลับมีผลดีต่อฮ่องกง คือทำให้สภาวะแวดล้อมทางการเมืองค่อนข้างมีเสถียรภาพอันเป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจากรัฐบาลอาณานิคมไม่มีสายสัมพันธ์ที่แนบแน่นกับคนพื้นเมือง และไม่ต้องการความรัก หรือเสียงสนับสนุนของคนพื้นเมือง ดังนั้นรัฐบาลอาณานิคมจึงมีเสถียรภาพในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ เช่น ปล่อยให้มีการค้าเสรี ทุกคนมีสิทธิแข่งขันในการดำเนินธุรกิจของตน รัฐบาลจะไม่เข้าแทรกแซงตราบที่ชาวพื้นเมืองไม่ละเมิดกฎหมาย

อนึ่งรัฐบาลอาณานิคมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสวัสดิภาพของพลเมืองอีกด้วย จึงเท่ากับว่าอังกฤษได้สร้างแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชนในแบบที่ต่างไปจากสังคมจีนเดิมและชาวพื้นเมืองไม่มีโอกาสขึ้นมาเป็นผู้บริหารในรัฐบาลด้วย จึงเสมือนการปกครองและการตัดสินใจทางการเมืองดำเนินการ โดยอังกฤษแยกขาดไปจากการดำเนินงานของคนพื้นเมือง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้ คนพื้นเมืองต้องมุ่งเอาดีทางธุรกิจ โดยใช้พลังความสามารถของตนอย่างเต็มที่ และเศรษฐกิจดูจะเป็นหนทางเดียวที่สามารถยกฐานะของคนพื้นเมืองได้

3) ความเป็นเมือง โดยสภาพทางธรรมชาติบังคับ คือ เป็นประเทศที่มีพื้นที่น้อย ดังนั้นจึงไม่มีบริเวณที่เป็นชนบทมากมายดังประเทศอื่น คนเกือบทุกคนเป็นคนในเขตเมือง ดังนั้นความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีมาก ความแตกต่างในสภาพสังคมมีน้อย และเนื่องจากการมีทรัพยากรน้อยทุกคนจึงรู้ว่าหนทางเลือกที่พวกเขาจะอยู่รอดได้ โดยต้องสู้อย่างเต็มกำลังเพื่อผลสำเร็จทางเศรษฐกิจ